

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

"לדורות" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

אנו מודים לך מראש על הנכונות לשיתוף הפעולה.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם פרטי: מלכה	שם משפחה: גבעולי
---------------	------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: אדלר	בלועזית Adler	שם נעורים:
שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה: אלה/מלכה	בלועזית Ella	מין: ז / נ
מקום לידה (ישוב, מחוז): סיגט מרמורש	בלועזית Siget	ארץ לידה: רומניה
שם פרטי של האב: משה		שם פרטי ושם נעורים של האם: דורה/דבורה אזרוביץ
שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה):		
שם נעורים של האישה:	בלועזית	ארץ המגורים: רומניה
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: סיגט		חבר בארגון או בתנועה:
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:		
מקצוע לפני המלחמה:		
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ):		
האם היית בגטאות? אילו ומתי? גטו סיגט		
האם היית במחנות? אילו ומתי? אושוויץ-בירקנאו (1944), גלזן-קרשן (יוני 1944), אסן בית חרושת לנשק, ברגן-בלזן (1945)		
מקום השחרור: ברגן-בלזן		תאריך השחרור: 15.4.1945
האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה? ברגן בלזן		לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)? שבדיה
מקומות/מחנות בדרך לארץ: גרמניה ושבדיה		שם האנייה (אם עלה בדרך הים): חיים ארלזורוב
שנת עליה: 1948		

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה**(ציוני דרך: משפחה, סביבה, ילדות ולימודים, עבודה, חברות בארגון):** נא לכתוב בגוף ראשון

גרנו בסיגט מרמורש. היינו שלוש בנות ושלושה בנים, אמי הייתה בהריון. אבי עבד בהכנת נברשות אצל גוי, ואמי עבדה באותה עבודה בבית חרושת של יהודים. אני למדתי בבתי ספר של גויים, עד כיתה ו' בבית ספר אחד ואז בבית ספר עד כיתה ח'. הייתי הבת הבכורה ושמרתי על הילדים האחרים כשהוריי היו בעבודה. פעם בשבוע הקהילה היהודית ארגנה שיעור בעברית ויהדות. בנוסף למדתי עברית פעם בשבוע בבית יעקב. תמיד אהבתי חברה, פעילות וטיולים. טיילתי על ההרים מסביב לסיגט עם חברות ושתי בנות גויות שכנות. בסיגט היו בעיקר יהודים וגויים שידעו יידיש היטב. גרנו יחד עם סבא וסבתא מצד אמא בשני חדרים גדולים. סבא וסבתא גרו במטבח ואנחנו גרנו בחדר השני. במהלך היום לא ניתן היה להבחין שחיה משפחה גדולה בדירה הקטנה. אבי לא היה אדם דתי, אך סבי היה דתי מאוד והשפיע על צביון הבית. בשלב מסוים כל מי שלא החזיק באזרחות גורש לגליציה. לאבי לא הייתה אזרחות, ולכן הוא התחבא תקופה מסוימת בהרים בעזרתו של המעסיק הגוי. הוריו של אבי גורשו לגליציה.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביודנראט/תנועות נוער/מחתרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אווקואציה למרכז ברית המועצות):

הרחוב שלנו היה בשטח הגטו והכניסו לביתנו הקטן משפחה נוספת עם חמישה ילדים. במהלך התקופה הצטרפו לבית עוד מכרים, והצפיפות הייתה נוראית. כמובן שהלכנו עם הטלאי הצהוב. פעם אחת הלכתי עם חברות גויות לסרט בעיר, הורדתי את הטלאי הצהוב ופחדתי מאוד. אחרי שישה שבועות העבירו אותנו עם חצי מאנשי הגטו לבית כנסת "מזל תורה". בבוקר למחרת לקחו אותנו ברכבת בליווי כבד. נסענו כמה ימים בלי אוכל, שתייה, אור ואויר. הרבה אנשים מתו בדרך. לבסוף הגענו לאושוויץ וקיבלו אותנו במוזיקה. הלכנו ביחד ואחרי השער הופרדנו. ילדים והורים לצד אחד, גברים ונשים לצד אחר, לחוד. אני הלכתי עם הנשים. תפס אותי גרמני, נראיתי לו קטנה ורזה מאוד, והוא רצה לשלוח אותי לנשים והילדים. יהודי אחד אמר שאגיד שאני מעל גיל 16, ומנגלה הרשה לי להישאר. אמי, סבתי וחמשת אחיי נשלחו ישר למשפחות. אני ואבי נשלחנו לאולם גדול, שם הורדנו את הבגדים וגילחו לנו את השיער. קיבלנו מדי אסירים עם מספר. הכניסו את הגברים ושמעתי את אבי קורא לי. אז הייתה הפעם האחרונה ששמעתי אותו. חולקנו לבלוקים ואני נשלחתי לבלוק מספר 9. בכיתי כשהגעתי לבלוק.

קפואית אחת אמרה לי "את רואה את הארובה? שם שרפו את המשפחה שלך, אז אין לך מה לבכות". ישנו על דרגשים. כל מי שהלך להתרחץ או לשירותים חטף מכות שוט, ולכן לא התרחצתי. עד היום יש לי סינטיים ממראה הגופות הכחושות בכל מקום. העבודה הייתה ברשות, תמורת פרוסת לחם, ואני הלכתי לעבוד כל יום. עבדתי בניפוץ סלעים לחצץ באמצעות פטיש. כל יום עמדנו במסדר במשך שמונה שעות בקור. מהקור חליתי בדלקת ריאות וכך סחבתי שנה שלמה. שלוש פעמים עברתי סלקציה אצל מנגלה ונמצאתי כשירה, הודות לאישה ששמה לי לחם בלחיים וצבעה את שפתיי בסלק. הבחורות שמיינו את חפצי המתים הגניבו אוכל וחלקו בו איתנו. בנוסף לדלקת ריאות חליתי בגזזת. רופאה יהודיה התגנבה בלילה ומרחה לי משחה, וכך החלמתי. אחרי חודשיים בערך נשלחנו שוב לסלקציה אצל מנגלה, ומשם נשלחתי לגלזן-קרשן לעבודה בפינוי הריסות. קיבלנו שם אוכל לא רע, אפילו דייסת סולת עם חלב אמיתי. הגרמנים תושבי העיר מדי פעם הגניבו לנו סנדביץ'. היו ימים שלא יכולתי לצאת לעבוד בגלל מחלת הריאות. אז החביאו אותי בדרגש העליון ובת דודתי הגניבה לי אוכל. לידנו היה אזור שהאנגלים ניסו להפציץ כל הזמן. משם הועברנו לאסן, שהיה בית חרושת לטנקים. שם היה מנהל עבודה טוב שדאג לי לאוכל. היינו שם חצי שנה ולא סבלנו ממחסור באוכל. הבעיה הייתה שנדבקנו בכינים. לעבודה הגענו בחשמלית מרחק של 16 ק"מ. אחרי שבועיים התחלנו ללכת ברגל. אחרי חצי שנה התחילו הפצצות ועברנו לגור במקלט. יום אחד מנהל העבודה שלח אותי לנוח מתחת למכונה ונרדמתי חזק. באותו זמן הייתה הפצצה והמפעל קרס. התעוררתי בחושך ולא ראיתי אף אחד, היה אז לילה. בבוקר שמעתי את הבנות האחרות אומרות עליי תהילים, וצעקתי שיפתחו לי. בהתחלה הן סירבו להאמין שנשארתי בחיים.

במחנה לידנו היו צוענים. באחת ההפצצות נפלו עליי הבנות והדרגשים ונהיתי משותקת מהמותניים ומטה. שמו אותי במרפאה,

לפני ששרפו את החולים לקחו אותי משם כאילו אני הולכת ובמשך הזמן נרפאתי. מדי פעם גנבנו כרוב ליד חדר האוכל. השומר האיץ בנו לברוח. משם נסענו ברכבת לברגן-בלזן והנסיעה הייתה ארוכה. שם לא עבדנו, אך לא היה אוכל והרבה אנשים חלו. אני חליתי בטיפוס בנוסף למחלת הריאות. ראינו חיילים אנגלים צונחים מהשמיים, אבל הם עדיין לא הגיעו אלינו. ראיתי ערימות ענקיות של גברים מתים נקברים עם טרקטורים. מרוב חולי לא יכולתי לזוז ולא ידעתי מה קורה איתי. הניחו אותי מחוץ לצריף מחשש שישרפו אותי יחד עם הצריף. זרקו אותי לאוהל המתים עם עוד שמונה בנות. ניסיתי לזחול החוצה עם בת דודתי ולא הצלחנו. כשהגיעו האנגלים הזזנו את הידיים וכך ניצלנו.

נא ספרי על קורותי מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ
(ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):

נשלחתי לבית חולים צבאי בברגן-בלזן, ונשארתי שם הרבה זמן עם טיפוס ודלקת ריאות. חברות שבאו לבקר אותי אמרו לי לא לקחת את הכדורים ולא לאכול את האוכל. הן פחדו שמנסים להרעיל אותי. שאלו אותי אם אני רוצה לנסוע לשוויץ או לשבדיה. בחרתי לנסוע לשבדיה. נסעתי ללובק בגרמניה, שם עברנו חיטוי בבית חולים ואחרי תקופת שהיה שם נשלחנו לשבדיה. אז המצב כבר היה טוב יותר. הגענו לבית חולים בהלסינבורג ומשם נשלחנו לבית חולים בהלמשטט. טיפלו בנו חצי שנה, ומשם נשלחתי לבית חולים ריבינגלוט להבראה. אחרי השחרור מבית החולים המשכתי הבראה במקום אחר. הג'וינט שלח אותי ללימודים מקצועיים בביצ'רבי ולמדתי להיות גננת. הסוכנות הציעה לנו לעלות לארץ ישראל. נשלחנו ליונגסבורו להכשרה, ועבדנו בבית חרושת לשוקולד (רק הבנות). מכיוון שעבדתי בזריזות קיבלתי בונסים בשכר. בדרך לארץ הגענו לנמל, בו היינו באכסניה. ישנו על מצעים מקרפ והכנו אוכל בעצמנו. משם עלינו על אוניית חיים ארלזורוב, 600 בנות. ליד גיברלטר האוניה נקלעה לסערה והתחילה לנטות על צידה, אבל עברנו את הסערה בשלום. באלג'יריה הסתובבנו לאיטליה ואספנו שם קבוצה של 1200 איש. התברר שבעלי לעתיד ישן לצידי באוניה. נתפסנו לחופי הארץ, נלחמנו באנגלים ונשלחנו לקפריסין ל-13 חודשים. בקפריסין התחתנתי עם ראובן בעלי.

נא ספרי על חיך בארץ
(ציוני דרך: לימודים/ תעסוקה, שירות צבאי, פעילות ציבורית או תרבותית, משפחה/ דורות המשך וכו'):

הגענו לישראל, והגענו ישר למלחמה. היינו אמורים להגיע לאפיקים, אבל לא היה מקום והגענו לקבוצת כנרת. היינו שם שנה. לאחר מכן הקמנו את בית העמק, ואז בעלי נשלח לצבא. עזבנו את בית העמק בגלל מחלות ותנאים קשים, ועזבנו לקיבוץ אלמגור. לאחר מכן התארגנו כקבוצה והקמנו את לימן. שם נולדו שני ילדינו. אמרו לנו שהילד השני חולה בברונכיטיס, וצריך לעבור לירושלים. הכרנו חברים במושב ליד ירושלים, עברנו לשורש וממרח 1955 אנחנו גרים שם.

ראיון: הילל אתטל, שורש, דצמבר 2013